

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași
Facultatea de Filosofie și Științe Social-Politice

Teză de abilitare

Paradigme de filosofare și limbaje despre realitatea ultimă

REZUMAT

Prof. univ. dr. Mihai-Dan Chițoiu
Doctor în filosofie

Teza de abilitare cu titlul *Paradigme de filosofare și limbaje despre realitatea ultima* prezintă principalele realizări în plan științific, didactic și instituțional, precum și planurile de cercetare și dezvoltare academică.

O primă parte prezintă dezvoltarea cercetării ulterioare tezei de doctorat, cu titlul *Problema virtuții la Platon*, unde am discutat accepțiunile conceptului de *virtute*. Cercetarea pe care am realizat-o asupra semnificației pe care Platon a dat-o *virtuții* în doctrina sa a dovedit că acest aspect al gândirii maestrului a avut o influență majoră în constituirea și evoluția unei întregi tradiții. Înfrâurirea asupra modului de constituire a reflecției filosofice s-a manifestat în cel puțin două orizonturi: în școala care Platon a întemeiat-o, în cele trei etape diacronice ale sale, și nu mai puțin în articularea noului orizont cultural și de filosofare pe care îl numim *bizantin*. Termenii în care Platon și-a articulat gândirea sunt cei în care au formulat nu doar autorii patristici, ci și întreaga tradiție filosofică ulterioară din orizontul bizantin.

Dezvoltarea ulterioară a cercetărilor mele a avut ca temă conceptul bizantin de *persoană* în relație cu cercetarea din știință, în cadrul *Grantului Templeton Foundation* (2007-2009). Între aspectele vizate de cercetare s-a regăsit evaluarea vocabularului conceptual utilizat în exprimarea aspectelor ce privesc *persoana umană*. Cercetarea făcută în cadrul Grantului Templeton asupra înțelegerii persoanei la confluența dintre tradiția patristică și perspectiva științei actuale a deschis o perspectivă fructuoasă pentru direcțiile mele ulterioare de cercetare. S-a dovedit că analiza originării și precizărilor pe care noțiunea de persoană le-a primit în orizontul patristic trebuie dusă mai departe, fiind de o reală valoare pentru discuțiile actuale nu doar din antropologie sau fenomenologie, dar nu mai puțin pentru disciplinele umaniste în genere sau pentru cercetările asupra omului din știință. În intervalul 2000-

2010, prezentat în prima parte a tezei, am efectuat și un stagiu ca *Visiting Scholar* în Statele Unite, la University of North Carolina, care a inclus și cercetări la Dumbarton Oaks, Harvard University, cu scopul evaluării celor mai noi demersuri și interpretări în receptarea filosofiei și culturii bizantine. Aceste cercetări au și constituit cadrul de lucru în redactarea unei monografii, *Repere în filosofia bizantină*.

A doua parte a tezei prezintă activitatea științifică din intervalul 2010-2021. Decada anilor 2010 a adus dezvoltarea și focalizarea cercetărilor mele din intervalul anterior, fapt ce s-a concretizat în mai multe direcții, incluzând: proiecte de cercetare internaționale și naționale (cu finanțare europeană), înființarea și coordonarea unui centru al *Council for Research in Values and Philosophy (Washington D.C.)*, susținerea unor prelegeri în Statele Unite, Australia, Liban (ultimele două prin programul Erasmus), efectuarea de stagii de cercetare (Grecia, Portugalia), susținerea de comunicări și organizarea de paneluri la Congresele Mondiale de Filosofie (Atena, Beijing), cât și la un mare număr de conferințe internaționale și naționale, publicarea a trei monografii și a numeroase studii publicate în reviste cu reputație internațională, dar și capitole în volume precum cele de la Springer și Routledge. În ceea ce privește proiectele de cercetare, am dezvoltat două proiecte naționale în cadrul granturilor Academiei Române și doua granturi internaționale ale *Council for Research in Values and Philosophy*. Am co-fondat și dezvoltat *St. Gregory Palamas Seminar: International Research into the Philosophical and Theological Work of St. Gregory Palamas*, organizând conferințe în țară și străinătate.

A treia parte a tezei prezintă proiectele de cercetare viitoare și domeniul în care intenționez să conduc teze de doctorat. Obiectivele viitoare de cercetare includ aprofundarea investigației asupra cadrelor filosofării în

Răsăritul creștin, paradigme filosofice comparate, sau evaluarea semnificațiilor și mizelor experienței interculturale. Având în vedere experiența de cercetare acumulată și proiectele de cercetare în care am fost membru sau coordonator, intenționez să coordonez teze de doctorat în primul rând în *istoria filosofiei - filosofia bizantină*, incluzând aici și cercetări doctorale asupra culturii din acest spațiu, vizând și aria mai largă a filosofării în Răsăritul creștin. Coordonarea de teze de doctorat pe acest domeniu are implicații și pentru înțelegerea supozițiilor venite din modelul cultural și din maniera de filosofare bizantine, și care au influențat constituirea conturului de identitate al Răsăritului European modern, implicit al spațiului românesc. Doctoranzii pot beneficia și de consultanța profesorilor și experților cu care lucrez în proiectele pe care le coordonez pe tematica filosofiei în Răsăritul creștin, cum este *Seminarul Internațional Grigorie Palama*.

O altă direcție pe care intenționez să coordonez doctorate este *filosofia interculturală*, experiența mea de până acum în acest tip de investigație oferind argumente în acest sens. Centrul Iași al CRVP pe care îl coordonez are în lucru aceste aspecte începând cu 2014, echipa de colaboratori ai centrului, peste patruzeci de profesori de pe toate meridianele și ariile culturale, contribuind la obținerea unor rezultate ce aduc noutate și au produs impact în reorientarea sau calibrarea investigațiilor pe semnificațiile complexe ale întâlnirilor interculturale. Viitorii doctoranzi vor putea beneficia și de expertiza acestor profesori, vor putea participa la activitățile de cercetare din cadrul Centrului Iași al CRVP, și lua parte la workshop-urile și conferințele internaționale pe care Centrul le va organiza.

Un alt domeniu în care îmi propun să coordonez cercetări doctorale este *filosofie comparată*, compararea paradigmelor și tradițiilor filosofice

oferind o mult mai precisă și argumentată analiză a prezențelor, mizelor și impactului acestora. Pot fi întreprinse cercetări doctorale menite să elucideze motivațiile pentru care anumite paradigme filosofice au decis trendurile sociale și culturale dintr-o epocă sau arie culturală, să investigheze felul în care aceste paradigme de gândire hotărăsc limitele în care un orizont cultural sau un comportament social își găsește particularitatea. Acest gen de investigații nu pun accentul atât pe interpretarea unei paradigme de filosofare, cât pe situațiile de contact, intersectare, paralelism, opoziție, etc., în care se pot găsi paradigmele filosofice.